

พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน รอบที่ ๖

ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน

(Protocol to Implement the Sixth Package of Commitments on Financial Services

under the ASEAN Framework Agreement on Services)

และตารางข้อผูกพันเฉพาะสำหรับการค้าบริการด้านการเงิน

ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน

(Schedule of Specific Commitments for Financial Services under AFAS)

๑. ความเป็นมา

อาเซียนมีการเจรจาและจัดทำข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) มาแล้ว ๕ รอบ และสำหรับรอบที่ ๖ ได้เริ่มกระบวนการเจรจาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ จนได้ข้อยุติในปี ๒๕๕๗ ทั้งนี้ ในการดำเนินการเพื่อให้ข้อผูกพันในแต่ละรอบเจรจามีผลบังคับใช้กับทุกประเทศสมาชิกอาเซียน จึงจำเป็นต้องจัดทำพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน โดยบรรจุตารางข้อผูกพันรายประเทศที่เป็นผลของการเจรจาในรอบนั้นเป็นภาคผนวก แนบท้ายพิธีสารฯ และถือเป็นส่วนหนึ่งของกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (AFAS)

การเจรจาจัดทำข้อผูกพันดังกล่าวดำเนินการภายใต้การประชุมคณะทำงานเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (Working Committee on Financial Services Liberalization under the ASEAN Framework Agreement on Services: WC-FSL) ซึ่งเป็นคณะทำงานภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน (ASEAN Finance Ministers' Meeting: AFMM) โดยในส่วนของประเทศไทย กระทรวงการคลังได้มอบหมายสำนักงานเศรษฐกิจ การคลัง (สศค.) ให้เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมประชุมในคณะทำงาน WC-FSL ร่วมด้วยผู้แทนจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

เนื่องจากร่างพิธีสารฯ ฉบับที่ ๖ และตารางข้อผูกพันฯ แนบท้าย มีสาระเป็นการเปิดตลาดการค้าบริการด้านการเงินเพิ่มเติมในสาขาธนาคารพาณิชย์และสาขาประกันภัย และจะเป็นส่วนหนึ่งของกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน จึงเข้าข่ายเป็นหนังสือสัญญาที่กระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรีตามมาตรา ๒๓ วรรคสองและวรรคสาม

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ จึงจำเป็นต้องเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติการลงนามในร่างพิธีสารฯ และเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบให้ประเทศไทยให้สัตยาบันพิธีสารดังกล่าว เพื่อให้ไทยสามารถลงนามพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๖ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน ในลักษณะเวียนลงนามเป็นรายประเทศ (Ad-Referendum) ก่อนการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน ครั้งที่ ๑๙ ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๘

๒. สารสำคัญ

๒.๑ พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน รอบที่ ๖

พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน รอบที่ ๖ มีการลงนามเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยพิธีสารฉบับนี้มีสาระสำคัญเช่นเดียวกับพิธีสารฯ ฉบับที่ ๑ - ๕ กล่าวคือ เพื่อขยายความร่วมมือด้านการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิก โดยลดหรือยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า บริการภายใต้กรอบอาเซียนให้มากกว่าที่เปิดเสรีตามกรอบองค์การการค้าโลก โดยประเทศสมาชิกจะให้สิทธิประโยชน์ตามตารางข้อผูกพันที่ระบุไว้ในภาคผนวกแนบท้ายพิธีสารฯ ให้แก่ประเทศสมาชิกอื่นตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favored Nation Treatment: MFN) อย่างไรก็ดี พิธีสารฯ ฉบับนี้มีการเพิ่มเนื้อหาเรื่องการดำเนินการภายใต้กรอบการรวมตัวภาคการธนาคารของอาเซียน (ASEAN Banking Integration Framework: ABIF) เพิ่มเติมจากพิธีสารฯ ฉบับที่ ๑ - ๕ โดยระบุให้ประเทศสมาชิกตั้งแต่สองประเทศหรือมากกว่านั้น อาจดำเนินการเจรจาและตกลงเปิดเสรีสาขาการธนาคารของประเทศตน โดยแต่ละประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการเจรจาอาจสรุปผลการเจรจา ณ เวลาใดก็ได้ และต้องระบุข้อผูกพันในสาขาการธนาคารของตนตามที่ตกลงนั้นลงในตารางข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ทั้งนี้ การให้สิทธิพิเศษในสาขาการธนาคารตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งแก่ประเทศสมาชิกอื่นที่มีได้เข้าร่วมการเจรจาจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการเจรจาโดยข้อผูกพัน

จากการดำเนินการภายใต้ ABIF ดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ใน ๙๐ วันหลังจากวันที่ได้มีหนังสือแจ้งข้อผูกพันดังกล่าว เป็นลายลักษณ์อักษรต่อที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียนแล้ว

๒.๒ ตารางข้อผูกพันเฉพาะสำหรับการค้าบริการด้านการเงิน

ข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๖ ของไทยเป็นการปรับปรุงข้อผูกพันในสาขาประกันภัยและสาขาธนาคารพาณิชย์ โดยสาขาประกันภัยเป็นการปรับเพิ่มสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติของบริษัทยานยนต์และตัวแทนภายใต้รูปแบบการจัดตั้งธุรกิจ (Mode 3) จากเดิมที่จำกัดไว้ไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของทุน

จดทะเบียนเป็นร้อยละ ๔๔ ของทุนจดทะเบียนเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและแนวปฏิบัติในปัจจุบัน ส่วนสาขาธนาคารพาณิชย์เป็นการปรับปรุงข้อผูกพัน ๒ ข้อ โดย (๑) ปรับปรุงตารางข้อผูกพัน สาขาย่อยธนาคารพาณิชย์ใน Mode 3 เกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลต่างชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ และแนวปฏิบัติในปัจจุบัน และ (๒) ยกเลิกข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากรสำหรับบุคคลสัญชาติอาเซียน (Mode 4) โดยให้เป็นไปตามแผนของธุรกิจ แต่ยังคงต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๖ นี้ มีขอบเขตเนื้อหาของข้อผูกพันไม่เกินกว่ากฎหมายปัจจุบันและไม่มีผลให้ต้องแก้ไขกฎหมายแต่อย่างใด

๓. ข้อมูลสารบบการพิจารณาของรัฐสภา

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการให้สัตยาบันพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน รอบที่ ๖ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน และตารางข้อผูกพันเฉพาะสำหรับการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน ตามที่กระทรวง.....เสนอ และให้นำพิธีสารดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบเพื่อการมีผลใช้บังคับของพิธีสารต่อไป และเมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบแล้ว มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการมอบสัตยาบันสารของพิธีสารเพื่ออนุวัติข้อผูกพันรอบที่ ๖ ให้แก่เลขาธิการอาเซียนเพื่อรับทราบการให้สัตยาบันพิธีสารเพื่ออนุวัติข้อผูกพันรอบที่ ๖

ต่อมา ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้บรรจุเรื่องดังกล่าวเข้าสู่ระเบียบวาระการพิจารณาในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๓ โดยนายสมหมาย ภาชี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้แถลงเหตุผลประกอบการเสนอพิธีสารฉบับดังกล่าว ซึ่งมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติอภิปรายแสดงความคิดเห็นพอสมควร และที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบกับพิธีสารดังกล่าว

๔. สถานะของหนังสือสัญญา

๔.๑ การเริ่มมีผลบังคับใช้ของหนังสือสัญญา

พิธีสารฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ใน ๙๐ วันหลังจากวันที่มีการลงนาม โดยประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการตามกระบวนการภายในประเทศในการให้สัตยาบัน (Ratification) หรือให้การยอมรับ (Acceptance) พิธีสารดังกล่าว และมีหนังสือแจ้ง (Notification) เป็นลายลักษณ์อักษรต่อเลขาธิการอาเซียน เพื่อให้สิทธิและพันธกรณีที่ระบุในพิธีสารฯ ที่ได้ลงนามแล้วมีผลบังคับใช้ต่อไป

๔.๒ สถานะของการให้สัตยาบัน

ปัจจุบันมีรัฐที่ให้สัตยาบันหรือให้การยอมรับต่อเลขานุการอาเซียนแล้ว จำนวน ๙ ประเทศ คือ

๑. มาเลเซีย

ให้สัตยาบัน (Ratification) เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ (ค.ศ. 2015)

๒. ราชอาณาจักรไทย

มีหนังสือแจ้ง (Notification) เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ (ค.ศ. 2015)

๓. สาธารณรัฐสิงคโปร์

มีหนังสือแจ้ง (Notification) เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ (ค.ศ. 2015)

๔. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ให้การยอมรับ (Acceptance) เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ (ค.ศ. 2015)

๕. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ให้การยอมรับ (Acceptance) เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๘ (ค.ศ. 2015)

๖. บรูไนดารุสซาลาม

มีหนังสือแจ้ง (Notification) เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๙ (ค.ศ. 2016)

๗. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ให้การยอมรับ (Acceptance) เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙ (ค.ศ. 2016)

๘. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ให้สัตยาบัน (Ratification) เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ (ค.ศ. 2016)

๙. ราชอาณาจักรกัมพูชา

ให้สัตยาบัน (Ratification) เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐ (ค.ศ. 2017)

๔.๓ วันที่มีผลบังคับใช้

พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน รอบที่ ๖ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘ (ค.ศ. 2015)

(ที่มา <http://agreement.asean.org> สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑)

๕. การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามหนังสือสัญญา

๕.๑ กฎหมายภายในที่เกี่ยวข้อง

๕.๑.๑ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑

๕.๑.๒ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒

๕.๒ หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

๕.๒.๑ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

๕.๒.๒ ธนาคารแห่งประเทศไทย

๕.๒.๓ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

๕.๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๕.๓ การออกกฎหมายเพื่ออนุวัติการ

สำหรับข้อผูกพันตามตารางข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๖ ที่ไทยได้ตกลงไว้ในรอบนี้ เป็นการปรับปรุงข้อผูกพันในสาขาประกันภัยและสาขาธนาคารพาณิชย์ เพื่อยกระดับข้อผูกพันให้เทียบเท่ากฎหมายและแนวปฏิบัติที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงไม่มีผลกระทบให้ต้องแก้ไขกฎหมายภายในด้านประกันภัยและธนาคารพาณิชย์ของไทย

๖. บทวิเคราะห์

พิธีสารฯ และตารางข้อผูกพันฯ ฉบับที่ ๖ ที่ไทยได้ตกลงไว้ในรอบนี้เป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการเพื่อไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจภูมิภาคและการค้าการลงทุนในภูมิภาคและในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น และยังมีผลกระทบเชิงบวกจากการที่ภาคเอกชนไทยจะสามารถขยายการค้าการลงทุนในสาขาบริการด้านการเงินออกไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้สะดวกยิ่งขึ้น

ประเด็นในพิธีสารฯ ที่ระบุดังกล่าวเป็นการภายใต้กรอบการรวมตัวภาคการธนาคารของอาเซียน (ABIF) นั้น เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกอาเซียนสามารถดำเนินการเจรจาเปิดเสรีสาขาธนาคารพาณิชย์ในรูปแบบทวิภาคีหรือรูปแบบอื่นตามความสมัครใจ โดยไม่จำเป็นต้องมีสมาชิกอาเซียนทุกประเทศเข้าร่วมการเจรจา ซึ่งส่งผลดีต่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในกรณีที่ประสงค์จะขยายธุรกิจเข้าสู่ตลาดในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น